

# Облікова картка дисертації

## I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000406

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 16-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



## II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гацелюк Віктор Олександрович

2. Viktor Gatselyuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія і археологія

Дата захисту: 14-02-2024

Спеціальність за освітою: Хореографія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

### **III. Відомості про організацію, де відбувся захист**

**Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради):** ID 4645; ДФ 26.850.027

**Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

**Код за ЄДРПОУ:** 02214142

**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство культури України

**Ідентифікатор ROR:**

### **IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію**

**Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

**Код за ЄДРПОУ:** 02214142

**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство культури України

**Ідентифікатор ROR:**

### **V. Відомості про дисертацію**

**Мова дисертації:** Українська

**Коди тематичних рубрик:** 18.45.45, 18.49.45.11, 18.49.09

**Тема дисертації:**

1. Генеза неокласичного балетного танцю в контексті розвитку художньої культури ХХ століття (на прикладі творчості Джорджа Баланчина та театру «Нью-Йорк Сіті Балет»)
2. The genesis of neoclassical dance in the context of the development of artistic culture of the 20th century (on the example of the work of George Balanchine and the «New York City Ballet» Theater)

**Реферат:**

1. Дослідження присвячене виявленню ролі та особливостей розвитку неокласичного хореографічного стилю в Європі та Сполучених Штатах Америки ХХ століття. Актуальність даної проблематики значною мірою підсилюється теоретичним осмисленням спадщини балетного театру в історичному ключі. Це стосується формування та подальшого становлення неокласичних тенденцій і рис балетного танцю. Тому вбачається доцільним концептуальне окреслення генези неокласичного танцю в широкому історичному контексті розвитку художньої культури ХХ століття, а також систематизація загальних естетичних засад в балетному мистецтві на прикладі творчого доробку одного із засновників балетної неокласики у сучасній американській хореографічній традиції – Джорджа Баланчина (роки життя якого припадають на 1904–1983 роки, а справжнє ім'я маестро – Георгій Баланчивадзе). Ця постать є видатним хореографом та

балетмейстером свого часу. Д. Баланчину вдалося скерувати мистецтво балету на шлях так званих «абсолютних» форм, що мало вирішальне значення для подальшого розвитку світового сценічного мистецтва. Він сприймав і позиціонував танець, виходячи в більшій мірі з його лаконічних основ. Але, при цьому, достатньою мірою збагатив його новою технікою, новими прийомами та надав власному хореографічному продукту особливої вишуканості. Проте, очевидною та актуальною є потреба виокремлення історичних принципів щодо утворення такої танцювальної традиції як «неокласичний балет Баланчина» із кола впливу так званого «ореолу особистості», а також узагальнення ознак цієї хореографічної техніки. Естетико-мистецтвознавча специфіка неокласичного балетного театру полягає в розкритті основного хореографічного імпульсу через асоціативний ряд спеціально гармонізованої музики, її ритміки та виокремлення танцю з усіх дотичних елементів сцени. Це проявляється у перспективній незалежності від глибини простору, сюжетних атрибутів балету та форми мистецького прояву. В процесі становлення та розвитку компанії Д. Баланчина «Нью-Йорк Сіті Балет» (New York City Ballet) впродовж другої половини ХХ століття її сценічний репертуар складав витримані в авторському стилі неокласичні постановки з потужним експериментальним тяжінням до авангардизму, модерну і певних елементів постмодернізму. Разом з тим, специфіка неокласицизму Баланчина полягала в наданні класичним сюжетно-драматичним продуктам балету статусу еталонності та зразковості. Ключовими умовами і напрямками розвитку хореографічного мистецтва в історичному аспекті світової художньої культури впродовж ХХ століття є сукупність факторів та викликаних ними тенденцій з різних сегментів історичного, політичного та соціально-культурного життя суспільства. Серед умов, що сприяють динамічному розвитку хореографії є виражений демократичний адміністративно-правовий устрій держави, при якому відкриваються та максимально спрощуються всі творчі можливості потенційних діячів мистецтва, дотичних до хореографії. Не менш важливим є індивідуальні вольові властивості постаті хореографа-постановника та лідера естетичних вподобань публіки, а також його харизматичність і талановитість. До цієї категорії також відноситься забезпечення вільного доступу публіки до продуктів мистецтва, не обмеженого цензурою чи політично-ідеологічною заборонаю й диктатом. Разом з тим, до напрямків розвитку балетного мистецтва належать: символна та смислова інтеграція мистецтва у більшість сфер суспільного життя; відсіювання та закріплення вмотивованих художньо-образних тенденцій в певних секціях танцювальної моди; розбудова концептуального танцювального мистецтва на сцені, збагаченого удосконаленими формами неокласицизму, постмодернізму. Ключові слова: Джордж Баланчин, неокласицизм, балет, сценічні постановки, художня культура, мистецький канон, неокласичний танець, історія хореографії, мистецтво, американська школа балету, класичні традиції, танець.

2. The study is devoted to identifying the role and features of the development of the neoclassical choreographic style in Europe and the United States of America in the 20th century. The Introduction substantiates the relevance of the research topic, the degree of its theoretical development, defines the object and subject of the research, the goal and task, the theoretical and practical significance of the research, the personal contribution of the recipient to the actualization of the research topic, the form and nature of the approval of the main ideas and provisions, the relevant publications are indicated. In the first section "The state of the scientific development of the problem, the source and theoretical basis of the research" is devoted to the analysis of scientific literature on the specified topic, the outline of the source base of the research and the theoretical and methodological foundations of the research. Theoretical studies on choreography were carried out in the 1920s–1950s (S. Dzikovski, Yu. Stanishevsky), where in their works the authors raised the issue of the need to update the ballet vocabulary by introducing new at that time modernist means of expression (expressionism, abstractionism, cubism, etc.). Thus, all researchers turned to one or another individual art history or chorological aspects of modern dance, without resorting to a thorough systematization and generalization of the genesis of the historical context in the development of new directions, styles of modern choreography as an independent art form in the artistic culture of the 20th century. In subsection 1.2. "Characteristics of the source bases of the research" defines the main source base of the research consisting of archival documents and materials, individual scientific publications. Materials related to D. Balanchine's creative activity deserve special attention, most of which are stored in the George

Balanchine Foundation in New York; Hollis archive in the library of Harvard University (USA), a publication of the Public Library of the Performing Arts in New York. Documents from the personal archive of the famous Ukrainian choreographer and ballet master V. Avramenko, who worked in the same creative field with D. Balanchine during his emigration to the USA, will also have scientific significance and weight in the research. This contributed to the borrowing of a number of artistic techniques and figures from the practice of the embodiment of Ukrainian dance by V. Avramenko for the development of neoclassical dance. In the third section "Evolution of the creative activity of the New York City Ballet neoclassical theater in the 1930s–1980s." reveals the creative stages of the American neoclassical theater during the 1930s and 1980s. In subsection 3.1. "Historical and cultural prerequisites for the formation of the theater "New York City Ballet" are defined historical and cultural factors that influenced the formation and activity of the theater "New York City Ballet". Subsection 3.2. "Neoclassicism in the work of J. Balanchine in the New York City Ballet" is dedicated to the study of the third, "American" period of the life and work of ballet master J. Balanchine and the formation of neoclassical dance at this time, which later formed the basis of the school of American ballet and neoclassical dance in general. In subsection 3.3. "The neoclassical school of J. Balanchine on modern stages" outlines the traditions of the inheritance of the neoclassical school of J. Balanchine at the modern stage, on the stages of the USA, Europe and the Ukrainian artistic and cultural space. The Main results of the study are summarized in the Conclusions, where the main scientific results of the study are outlined. Key words: George Balanchine, neoclassicism, ballet, stage productions, artistic culture, artistic canon, neoclassical dance, history of choreography, art, American school of ballet, classical traditions, dance.

### **Державний реєстраційний номер ДіР:**

**Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:** Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

**Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:** Не застосовується

**Підсумки дослідження:** Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

### **Публікації:**

- Гацелюк В. Діяльність мецената Л. Кирстайна та Д. Баланчина у становленні американського балету 1930–1940-х рр. Науково практичний журнал: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні відносини. Ужгород : УжНУ, 2019. № 5. С. 99–104. DOI : <https://doi.org/10.32782/2663-5267.2019.5.13>
- Гацелюк В. Роль творчого доробку Джорджа Баланчина (Георгія Мелітоновича Баланчивадзе) у сучасній практиці неокласичного балету: хронологічний аспект. Науковий журнал: Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Київ, 2021. Том 32 (71) № 4. С. 290–296. DOI : <https://doi.org/10.32838/2663-5984/2021/4.42>
- Гацелюк В. Становлення балетного стилю Д. Баланчина в контексті історичного розвитку художньої культури ХХ ст. Науковий журнал: Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Київ, 2019. Том 30 (69) № 1. С. 12–16. DOI : <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2019/1.5>
- Гацелюк В. Творча співпраця українського хореографа діаспори Джона Тараса та Д. Баланчина в театрі «Нью-Йорк Сіті Балет». Науковий журнал: Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки. Київ, 2018. Том 29 (68) № 4. С. 10–13. DOI : <https://doi.org/10.32782/2663-5984/2018/4.4>
- Gatselyuk Viktor. Neo-Classical Development in the Choreography of the Second Half of the Twentieth Century. Scientific journal: The European Journal of Humanities and Social Sciences. Premier Publishing s.r.o., Vienna, Austria, 2019. № 2. Pp. 42–45. DOI : <https://doi.org/10.29013/EJHSS-19-2-42-45>
- Гацелюк В. Балетна неокласика в контексті тенденцій сучасної хореографічної культури. Культурні та мистецькі студії ХХІ століття: науково-практичне партнерство: матеріали міжнародного симпозіуму, 6

червня 2019 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККіМ, 2019. С. 299.

- Гацелюк В. Історико-філософські засади формування неокласичної естетики XX ст. International Multidisciplinary Conference «Science and Technology of the Present Time: Priority Development Directions of Ukraine and Poland» Wolomin, Republic of Poland 19–20 October 2018. Wolomin : Izdevnieciba «Baltija Publishing», 2018. Vol. 6. Pp. 130–132.
- Гацелюк В. Неокласична хореографія: до питання історіографічного осмислення. Культурологічний альманах: Зб. матеріалів V Міжн. наук. Конф. Управління культурними проектами і креативна індустрія, 26 листопада 2018 р. Київ : НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. Вип. 11. С. 35–37.
- Гацелюк В. Неокласичний балетний стиль школи Джорджа Баланчина. Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність: Зб. матеріалів VII Міжн. наук.-творч. конф., Київ, 20–21 листопада 2018 р. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 184–186.
- Гацелюк В. Образно-сміслова місія фонду Джорджа Баланчина: історично-оціночний погляд. Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., 10 листопада 2021 р. М-во культ. та інформ. політики України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККіМ, 2021. С. 133–134.
- Гацелюк В. Становлення балетної неокласики у Європі та США. Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: дослідницькі практики, динаміка розвитку, сфери реалізації: Зб. наукових праць / Упоряд., наук. ред. С. Садовенко. Київ : НАКККіМ, 2019. С. 243–245.
- Гацелюк В. Тенденції розвитку американського балету першої половини XX ст. Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір: матеріали II міжнар. наук. конф. молодих вчених, аспірантів та магістрів, Київ, 6–7 грудня 2018 р. М-во культ. України; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 21–22.
- Гацелюк В. Аспекти трансформації мистецьких стилів. Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вчених (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. С. 76–78.

**Наукова (науково-технічна) продукція:**

**Соціально-економічна спрямованість:**

**Охоронні документи на ОПІВ:**

**Впровадження результатів дисертації:** Впровадження не планується

**Зв'язок з науковими темами:** 0120U105692

## **VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Денисюк Жанна Захарівна

2. Zhanna Denysyuk

**Кваліфікація:** д. культ., доцент, 26.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-0833-2993

**Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

**Код за ЄДРПОУ:** 02214142

**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство культури України

**Ідентифікатор ROR:**

## **VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів**

### **Офіційні опоненти**

#### **Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Плахотнюк Олександр Анатолійович
2. Oleksandr Plakhotniuk

**Кваліфікація:** к. мист., доц., 26.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-4130-8653

#### **Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Львівський національний університет імені Івана Франка

**Код за ЄДРПОУ:** 02070987

**Місцезнаходження:** вул. Університетська, буд. 1, Львів, 79000, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

#### **Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Погребняк Марина Миколаївна
2. Maryna M. Pogrebnyak

**Кваліфікація:** д. мист., доц., 26.00.01

**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується

#### **Додаткова інформація:**

**Повне найменування юридичної особи:** Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

**Код за ЄДРПОУ:** 31035253

**Місцезнаходження:** вул. Остроградського, буд. 2, Полтава, Полтавський р-н., 36003, Україна

**Форма власності:** Державна

**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України

**Ідентифікатор ROR:**

### **Рецензенти**

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Афоніна Олена Сталівна
2. Olena S. Afonina

**Кваліфікація:** д. мист., професор, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214142**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Погребняк Галина Петрівна
2. Galyna P. Pogrebniak

**Кваліфікація:** д. мист., доц., 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214142**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
голови ради**

Литвин Сергій Харитонович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові  
головуючого на засіданні**

Литвин Сергій Харитонович

**Відповідальний за підготовку  
облікових документів**

Терещенко А. С.

**Реєстратор**

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є  
відповідальним за реєстрацію наукової  
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна